

Van Gevangenis naar Detentiehuis:

Een Nieuwe Kijk op Detentie

de huizen

EEN TOEKOMSTGERICHTE EN DUURZAME PENITENTIAIRE AANPAK

INHOUDSTAFEL

- (1) HET GEVANGENISWEZEN
- (2) DE PROBLEMATIEK VAN HET GEVANGENISWEZEN
- (3) VZW DE HUIZEN
- (4) RESCALED
- (5) HUIDIGE HUIZEN

VRAAG 1

WAAR DENKEN JULLIE AAN BIJ HET WOORD
'GEVANGENIS'?

- (1) HET GEVANGENISWEZEN
- (2) DE PROBLEMATIEK VAN HET GEVANGENISWEZEN
- (3) VZW DE HUIZEN
- (4) RESCALED
- (5) HUIDIGE HUIZEN

Ontstaan van het gevangenisstelsel

- 18de eeuw: van lijfstraf naar gevangenisstraf (18de eeuw)
 - **Isolatie** als middel tot bekering en schuldbesef
 - Afwezigheid van slechte invloeden
 - Individuele wandeling
 - Gevangenskapskap (cagoule)
 - Aanwezigheid van goede invloeden
 - De bijbel
- Visie en doel vertaalde zich in het concept de gevangenis: cellulaire architectuur

Naoorlogse ontwikkelingen

- Geleidelijke opkomst van menswetenschappen
- Geleidelijke afbouw van het afzonderingsprincipe
- Groeiende gerichtheid op re-integratie en zorg
- Groeiende rol van psychosociale experts
- Groeiende aandacht voor rechten van gedetineerden
 - ✓ **Basiswet 2005**
 - ✓ **Gevangenisstraf als 'louter vrijheidsberoving'**
 - ✓ **Schadebeperking**

Aanpassen van het regime naar...

- Gemeenschappelijke wandeling
- Met meerderen op cel
- Meer hulp- en dienstverlening: aanbod binnen de muren zoals werk, sport, cultuur, onderwijs en zorg
- Meer ondersteuning en begeleiding
- Samenleving binnenbrengen
- NORMALISEREN

✓ *Basiswet 2005: "Het leven binnen de muren moet zo veel mogelijk lijken op het leven buiten de muren"*

MAAR...

HET GEVANGENISWEZEN

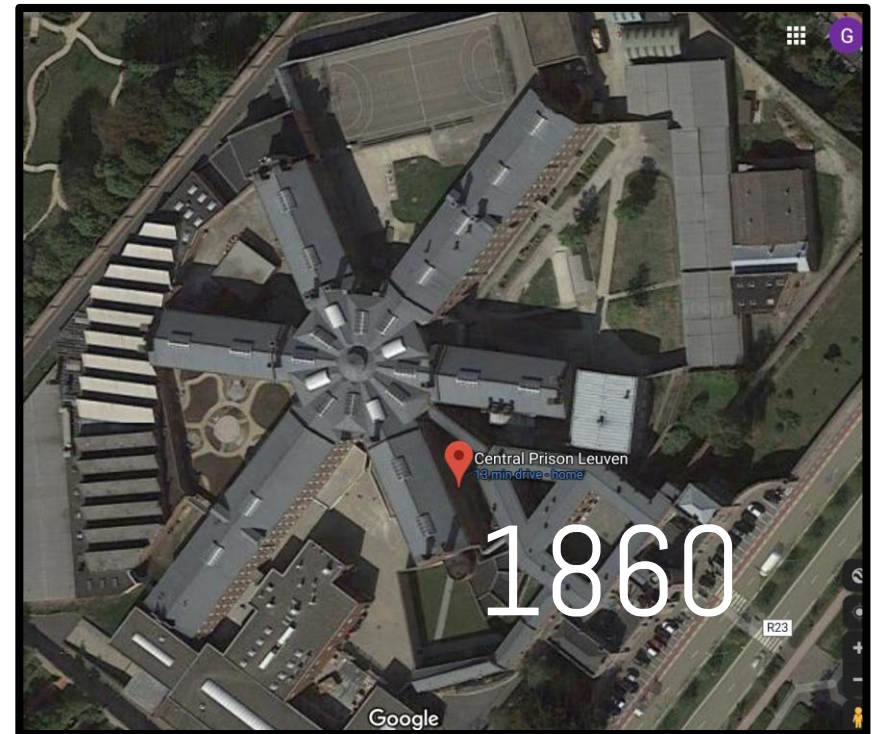
1759

2023

EEN TOEKOMSTGERICHTE EN DUURZAME PENITENTIAIRE AANPAK

HET GEVANGENISWEZEN

EEN TOEKOMSTGERICHTE EN DUURZAME PENITENTIAIRE AANPAK

- (1) HET GEVANGENISWEZEN
- (2) DE PROBLEMATIEK VAN HET GEVANGENISWEZEN**
- (3) VZW DE HUIZEN
- (4) RESCALED
- (5) HUIDIGE HUIZEN

DE PROBLEMATIEK VAN HET GEVANGENISWEZEN

Welke problemen komen aan bod?

FILMPJE VRT NWS

EEN TOEKOMSTGERICHTE EN DUURZAME PENITENTIAIRE AANPAK

DE PROBLEMATIEK VAN HET GEVANGENISWEZEN

December 2025

— soms 3 mensen
in eenpersoonscel

- slechte staat van cellen
- » geen warm water, ratten, geen stoelen, geen ramen, schimmel...

DE PROBLEMATIEK VAN HET GEVANGENISWEZEN

Structurele problemen

- Overbevolking
- Vele stakingen door het personeel
- Te weinig begeleiding en lange wachtlijsten
- Slechte hygiëne in oude gevangenissen

Gezondheidsproblemen

- Psychische problemen
- Depressie
- Zelfdoding
- Druggebruik

Re-integratie problemen

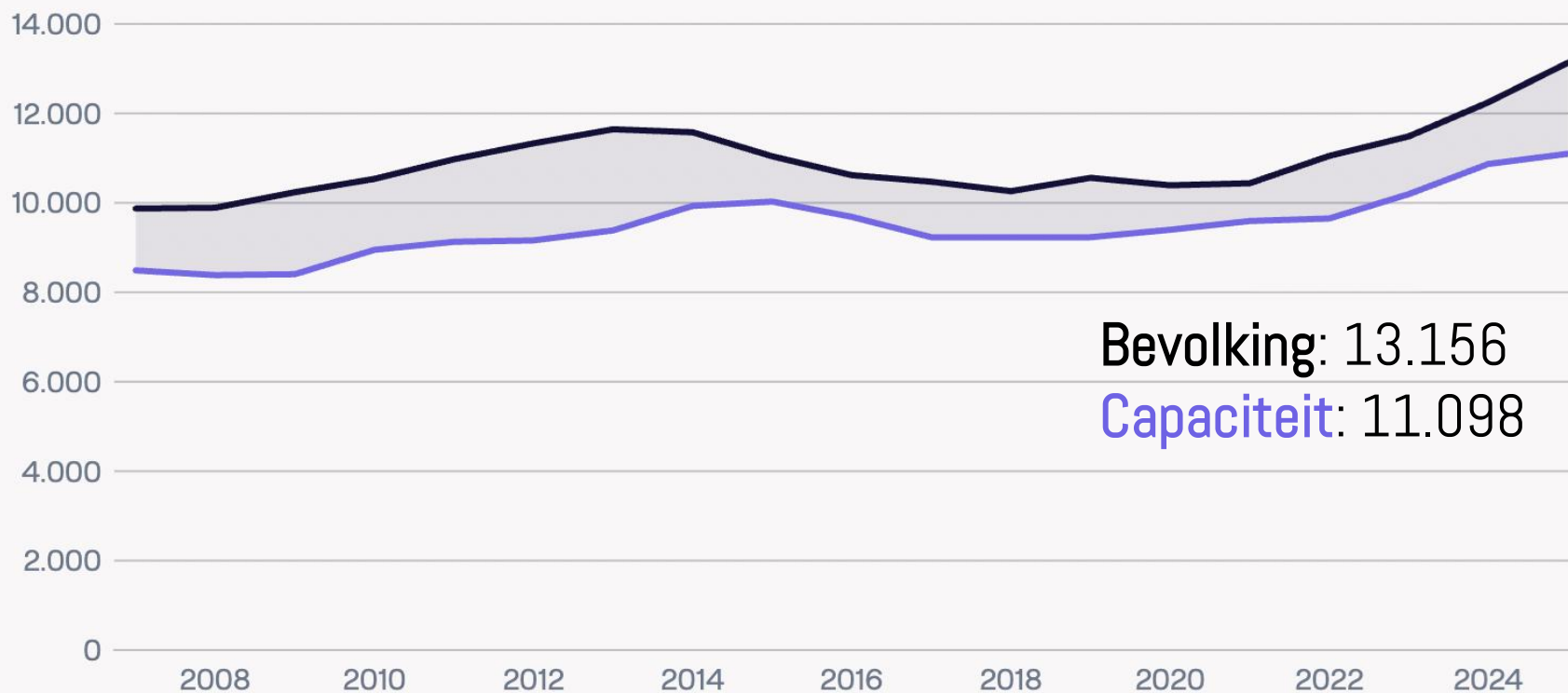
- Recidive
- Weinig nuttige dagbesteding
- Onvoldoende werkgelegenheid

Overbevolking

Gemiddelde bevolking en capaciteit

De cijfers voor 2025 betreffen de dagsituatie op 22 september

— gemiddelde populatie — gemiddelde capaciteit

- (1) HET GEVANGENISWEZEN
- (2) DE PROBLEMATIEK VAN HET GEVANGENISWEZEN
- (3) VZW DE HUIZEN**
- (4) RESCALED
- (5) HUIDIGE HUIZEN

Waarom nood aan een nieuw detentieconcept?

- Bijbouwen moderne gevangenissen door overbevolking
- Hoge graad van recidive
- Moeilijk uit te voeren Basiswet
- Europese veroordelingen voor het schenden van de mensenrechten
- Nieuwe wetenschappelijke inzichten
- Buitenlandse voorbeelden

✓ Nood aan structurele wijzigingen

✓ Duidelijk een probleem! Oplossing?

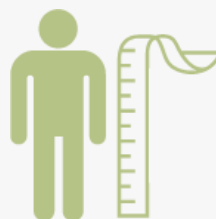
VZW De Huizen

“Hoe moet detentie van de 21ste eeuw eruit zien?”

- Concept **detentiehuisen**: drie pijlers

KLEINSCHALIG

GEDIFFERENTIEERD

IN DE BUURT
VERANKERD -
GEMEENSCHAPSGERICHT

KLEINSCHALIG

- 30-tal gedetineerden per huis
- Persoonlijke aanpak
- Meer verantwoordelijkheid opnemen
- Meer dynamische veiligheid
- Betere communicatie
- ZORG OP MAAT
- Vroegdetectie / preventie
- Individueel planbegeleider doorheen het detentietraject

DIFFERENTIATIE

Huizen verschillen in **BEVEILIGING**

- Gesloten, halfopen en open afdelingen

DIFFERENTIATIE

Huizen verschillen in **DOELGROEP**

- Kortgestraften, jongvolwassenen, psychisch kwetsbaren, senioren, moeders, etc.

DIFFERENTIATIE

Huizen verschillen in **BEGELEIDING**

- Verschillende noden gedetineerde
- Verschillende vormen van hulpverlening
- ZORG OP MAAT
- ...

DIFFERENTIATIE

Huizen verschillen in **DAGINVULLING**

- Opleidingsmogelijkheden
- Werk
- Begeleiding en therapie
- Hulp bij binnenkomen, sociale zekerheid, zoeken van een woonst...

IN DE BUURT VERANKERD

NABIJHEID

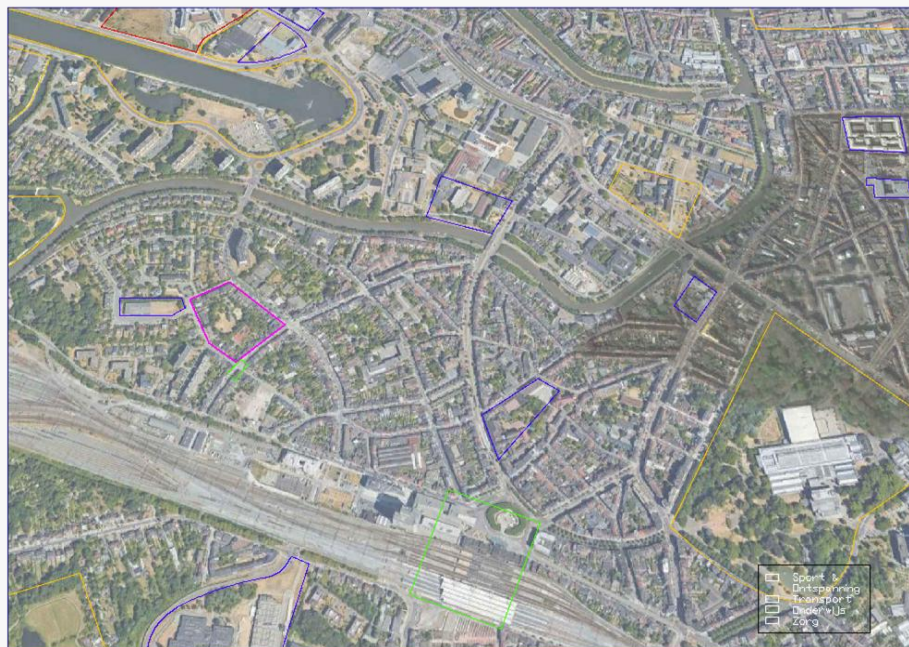
- Wisselwerking buurt en detentiehuis: herstel
- Buurt helpt met re-integratie: werk, huisvesting, opleiding
- Detentiehuis als meerwaarde voor de buurt: fietsenmaker, sociaal restaurant, dierenasiel
- Gedetineerde kan zijn of haar verantwoordelijkheid opnemen

IN DE BUURT VERANKERD

- Dicht bij werk, familie en sociaal netwerk
- Gebruik maken van hulp- en dienstverlening uit de directe omgeving (bv. dokter en verpleging van de buurt)

GEMEENSCHAPSGERICHT

"De mens als sociaal wezen"

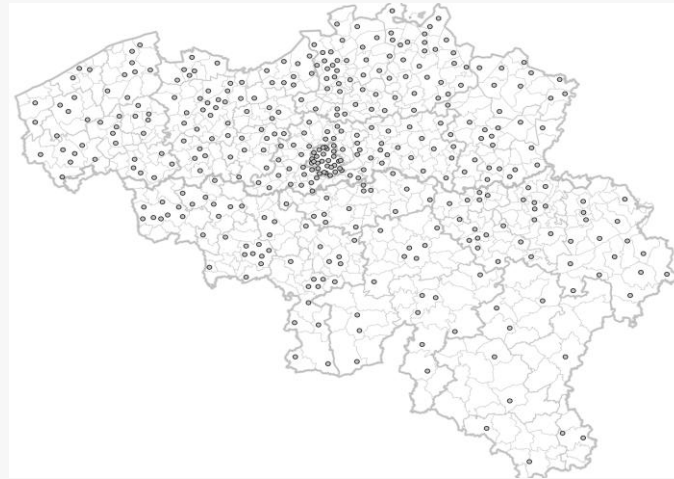
- Sociale relaties onderhouden, herstellen en versterken
- Verbinding en betrokkenheid met de doelgroep

Missie en visie:

“Alle gevangenissen vervangen door kleinschalige, gedifferentieerde en in de buurt verankerde/ gemeenschapsgerichte detentiehuisen.”

Van 38 gevangenissen... Naar honderden detentiehuisen

- (1) HET GEVANGENISWEZEN
- (2) DE PROBLEMATIEK VAN HET GEVANGENISWEZEN
- (3) VZW DE HUIZEN
- (4) RESCALED**
- (5) ONTWIKKELINGEN
- (6) HUIDIGE HUIZEN

RESCALED

Europese netwerkorganisatie: leden in 20 landen

- Oostenrijk
- België
- Kroatië
- Tsjechië
- Estland
- Finland
- Frankrijk
- Duitsland
- Italië
- Ierland
- Kosovo
- Malta
- Nederland
- Noorwegen
- Portugal
- Roemenië
- Spanje
- Verenigd Koninkrijk
- Albanië
- Slovenië

[Home - RESCALED](#)

RESCALED CONCEPT

- RESCALED zet zich niet enkel in voor prison en penal reform.
- Justice reform
= Verder dan de gevangenis zelf, het herontwerpen van het hele rechtssysteem

THERE ARE DIFFERENT TYPES OF REFORM:

PRISON REFORM	PENAL REFORM	JUSTICE REFORM
Prison reform aims to improve prison conditions.	Penal reform focuses on how people are punished.	Justice reform focuses on the ecosystem of justice.

- (1) HET GEVANGENISWEZEN
- (2) DE PROBLEMATIEK VAN HET GEVANGENISWEZEN
- (3) VZW DE HUIZEN
- (4) RESCALED
- (5) HUIDIGE HUIZEN**

Transitiehuizen

Doelgroep:

Gedetineerden op het einde van hun straf
(18 maanden voor V.I.)

Detentiehuizen

Doelgroep:

Gedetineerden met een "korte" straf
(tot 3 jaar)

Grootste verschil: voor wie ze bedoeld zijn = doelgroep

→ Wat met de andere doelgroepen?

Minister van Justitie Annelies Verlinden (CD&V) wil tegen 2030 2.037 nieuwe plaatsen in de Belgische gevangenissen creëren. Dat meldt de krant Le Soir. Voorlopig is er een budget van 55 miljoen euro uitgetrokken, maar de totale kostprijs wordt geraamd op meer dan 1 miljard euro. "Een ambitieus plan, maar de urgentie is dan ook bijzonder groot", reageert Verlinden in De Ochtend.

Het plan dat de minister van Justitie heeft uitgewerkt, is goedgekeurd op de ministerraad van 18 juli. "We willen oude gevangenissen langer openhouden, nieuwe gevangenissen voorzien en ons ook richten op kleinschalige detentie- en transitiehuizen. Zo kunnen we ook werken aan de re-integratie van gedetineerden."

LOCATIES

2019: Mechelen #15

2019 & 2024: Edingen #15
(gesloten en heropend)

2023: Gentbrugge #16

2024: Leuven #16

2026: Hamme #15

DOELGROEP

Gedetineerden op het einde van hun straf
(18 maanden voor V.I.)

CAPACITEIT

Momenteel 77 plaatsen in vijf transitiehuizen

OPMERKING!

De transitiehuizen vallen onder de **Wet Externe Rechtspositie** van veroordeelden (WERP 2006) wat maakt dat deze privé uitgebaat worden (niet door de overheid)

G4S & Serco (winst) ⇔ Stichting De Kansenfabriek (geen winst)

TRANSITIEHUIS IN MECHELEN

- Sinds september 2019
- Plaats voor #15 personen
- Uitgebaat door G4S

Mechelen krijgt eerste transitiehuis van België: "We bereiden gevangenen voor op leven na de gevangenis"

TRANSITIEHUIS IN GENTBRUGGE

- Sinds oktober 2023
- Plaats voor #16 personen
- Uitgebaat door G4S
- Beheerd door Sterkhuis

Maps

**2e transitiehuis van het land geopend in
Gentbrugge: "Kans op recidive veel kleiner
dan na gevangenis"**

TRANSITIEHUIS IN EDINGEN

- Sinds oktober 2024
- Eerste TH in Wallonië
- Plaats voor #15 personen
- Uitgebaat door SERCO

Transitiehuis Edingen officieel in gebruik genomen

transitie, gebruikname, gedetineerden, re-integratie

EDINGEN Op 01/10/2024 om 23:37

Gepubliceerd door: Persinfo Redactie

Op dinsdag 1 oktober 2024 is in Edingen het vierde transitiehuis van het land officieel in gebruik genomen, in het bijzijn van minister van Justitie Paul Van Tigchelt. Gedetineerden die zich bijna aan het einde van hun straf bevinden, werken er actief en onder intensieve begeleiding aan hun terugkeer naar de samenleving.

TRANSITIEHUIS IN LEUVEN

- Sinds juni 2024
- Plaats voor #16 personen
- Uitgebaat door De Kansenfabriek

 Transitiehuis van Leuven

TRANSITIEHUIS IN HAMME

- Sinds 2026
- Plaats voor #15 personen
- Uitgebaat door De Kansenfabriek

DETENTIEHUIZEN

Detentiehuisen zijn een waardig alternatief voor de overvolle gevangenissen. // © Wouter Van Vooren
OOST-VLAANDEREN

IN EEN DETENTIEHUIS WERK JE ELKE DAG AAN JE TOEKOMST

We hebben er al veel over kunnen lezen in de media: de gevangenissen zitten overvol. Het wordt onhoudbaar voor de gevangenen én voor de cipers, ook in de gevangenissen van Beveren, Dendermonde, Gent en Oudenaarde. We hebben andere vormen van strafuitvoering nodig, want zo kan het niet verder. Marlies Gailliaert van vzw De Huizen pleit voor het verder uitrollen van kleinschalige detentiehuisen.

26 JUNI 2025

INSCHRIJVEN VOOR NIEUWSBRIEF

LOCATIES

2022: Kortrijk #77

2023: Vorst #57

2025: Olen #58

DOELGROEP

Gedetineerden met een "korte" straf (tot 3 jaar)

CAPACITEIT

Momenteel 192 plekken in 3 detentiehuisen

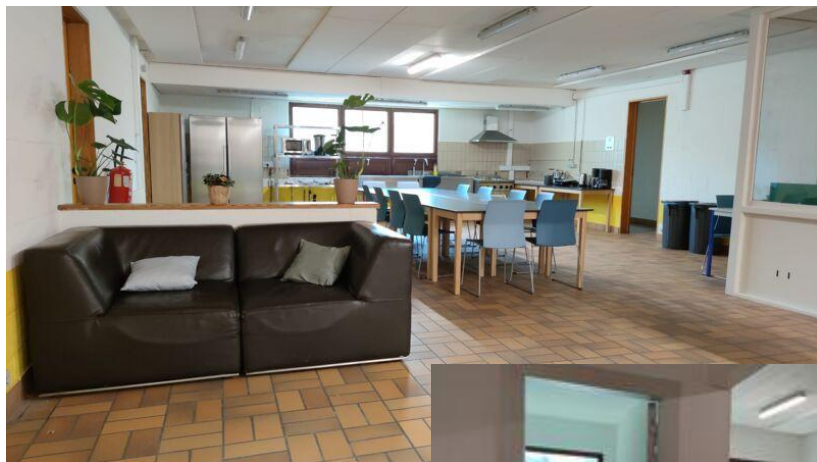
EERSTE DH IN KORTRIJK

- Sinds 1 september 2022
- Plaats voor #67 en #10 vrouwen

TWEEDE DH IN VORST

- Sinds juli 2023
- Plaats voor #57 personen

Reeks detentiehuis Vorst:
[- aflevering 1](#)
[- aflevering 2](#)

DERDE DH IN OLEN

- Sinds september 2025
- Plaats voor #58 personen

VOLGENDE DETENTIEHUIZEN

LOCATIES EN CAPACITEIT

Genk (unit): #40

Antwerpen (unit): #40

Zelzate (hotel): #40

Luik (jeugdherberg): #60

Doornik (gebouw Rijkswacht): #40

Jemeppe-sur-Sambre (unit): #40

Mininister van Justitie Verlinden

“Tegen 2030 komen er liefst 2.000 extra plaatsen in de gevangenissen”

“Het doel is om alle gevangenen op een menswaardige manier op te vangen”

KRITISCHE BEDENKINGEN

Missie en visie Vzw De Huizen	Praktijk
Capaciteit van max. 30 -> kleinschalig	Capaciteit van 60 en soms zelfs meer (DH Kortrijk)
Moet mogelijk zijn voor alle gedetineerde personen -> door differentiatie in beveiliging en begeleiding	Bepikt tot kortgestraften (behalve voor seksuele delicten en terrorisme + in DH Kortrijk ook geen gebruikers toegelaten) <i>Creaming-off</i>
Mensen in detentie uit gevangenis halen	<i>Netwidening</i>
Differentiatie in doelgroep en begeleiding per huis -> op basis van individuele noden	Groep van kortgestraften allemaal samen met erg uiteenlopende noden
Huiselijk, gemeenschapsgericht regime -> Normalisering	Oude gevangenis dat als DH wordt bestempeld (DH Vorst, met leeuwenkooi)
Verankering in de buurt	Vaak verder weg van centrum, prefab containers op parking, ... <i>NIMBY</i>

VRAAG 2

**HOE ZOULDEN JULLIE ZORGEN VOOR
VERBINDING TUSSEN EEN DETENTIEHUIS
EN DE BUURT?**

Gedetineerden onderhouden tuin vuethuis

De Rode Antraciet voelt zich 🥰 geïnspireerd.
3 september om 13:15 · 🌐

Directrice Colpaert poseert aan de taarttafel met een vrijwilliger en een paar gedetineerden.
Foto: Bas De Wilde

Gedetineerden en buurtbewoners eten samen taart in het detentiehuis in Kortrijk: "Nooit gedacht dat dit mogelijk zou zijn"

Buurtbewoners waren vanmiddag uitgenodigd om aan te schuiven aan de Langste Taarttafel in het detentiehuis in Kortrijk. In het detentiehuis wonen 50 mensen die een korte straf uitzitten. Zij zorgden voor koffie en zelfgebakken taart. Ook de burens brachten dessert mee. De Langste Taarttafel kadert binnen de week van de verbondenheid, een initiatief van het detentiehuis, De Rode Antraciet, CAW Zuid-West-Vlaanderen en Avansa Mid- en Zuidwest.

Vorst het kanaal op met één niet recyclebaar afval! 🗑️♻️ zeker ook hun sterk verhaal!

2 opmerkingen 1 keer gedeeld

Een

Proficia
die voc
van de
van sol

#Deter

het
ze
eel...

VRAAG 3

**HEB JE NA DEZE LES EEN ANDER BEELD
OVER DE GEVANGENIS?**

WAAROM WEL/ NIET?

The image features a stylized architectural rendering of a modern building facade. The building is composed of several rectangular blocks in shades of grey and light green. A prominent yellow banner is overlaid across the center of the image, containing the main title and subtitle. Below the banner, the building's facade is visible, showing windows, balconies, and a central entrance. In the foreground, there are silhouettes of people: a person on a bicycle on the left, an elderly person with a cane in the center, and a group of people on the right. The overall aesthetic is clean and modern.

Van Gevangenis naar Detentiehuis:

Een Nieuwe Kijk op Detentie

info@dehuizen.be
www.rescaled.org
www.dehuizen.be